

Vänsterpartiet värmdö

Kommunalt handlingsprogram 2022–2026

Antaget på Vänsterpartiet Värmdös årsmöte 2022-03-06

Innehåll

Inledning	2
Perspektiv	3
Jämlikhet och social rättvisa	3
Feminism och jämställdhet ♀	3
Klimat 🌱	4
Våra förslag	5
Arbetsmarknad och jobb	5
Bostäder	5
Förskola och skola	7
Kultur och fritid	8
Miljö och hållbar utveckling	9
Socialt stöd	10
Trafik och infrastruktur	11
Äldreomsorg	12

Inledning

Demokratin förutsätter att politiker lyssnar. Ändå har politiken i Värmdö präglats av beslut som inte förankrats med värmdöborna. Förändringar i skolorganisationen som inte varit förankrat hos barnen. Omorganisationer inom kommunens egna verksamheter, som gått stick i stäv med den egna personalens rekommendationer. Vänsterpartiet vill stärka demokratin. Vi har våra grundvärderingar och vår syn på samhället, men vet samtidigt att politiker inte har färdiga svar. Därför har vi börjat med att lyssna.

Det här handlingsprogrammet har tagits fram efter samtal med människor och organisationer verksamma i kommunen. Människor som vet hur Värmdö kan bli bättre. Genom att lyssna på dem, har vi kunnat formulera en politik som verkligen fungerar.

Alla har rätt till en god välfärd. Värmdö har i likhet med många kommuner drabbats av långtgående privatiseringar av förskolor och skolor, äldreomsorg, bostäder och samhällsfastigheter. När samhällsfunktioner privatiseras och förlorar vi den demokratiska kontrollen. Det går inte att trygga kvaliteten eller ställa de ansvariga till svars om politikerna lagt ut verksamheten på entreprenad. Därför är det mycket viktigt att kommunen tar ansvar för skola, äldreomsorg och andra samhällsfunktioner och driver dem i egen regi.

Andra partier säger en sak men gör en annan. Det kan vara partier som säger sig värna om miljön, men när det väl kommer till kritan bygger de fler motorvägar i Stockholmsregionen och höjer taxan på vår kollektivtrafik. Eller så kan det vara partier som säger sig värna om välfärden men är beredda att avveckla anställningstryggheten och införa marknadshyror om det håller dem kvar vid makten. Andra partier utlovar trygghet, men monterar sedan ned våra trygghetssystem och lämnar individer och familjer vind för våg.

Vänsterpartiet är annorlunda. Vi kompromissar inte bort våra ideal för att göra vår egen tillvaro enkel. När du läser det här handlingsprogrammet vet du att vi kommer kämpa för att det ska bli verklighet. Vi håller vad vi lovar.

Perspektiv

Det här handlingsprogrammet genomsyras av tre perspektiv: Jämlikhet, feminism och klimat. Vi tror att de är så viktiga för att bygga ett bättre samhälle, att de måste finnas med på alla politikområden. Därför börjar vi med att kort beskriva vad varje perspektiv går ut på. Efter det följer en beskrivning av Vänsterpartiets reformförslag för Värmdö indelat i olika politikområden.

Jämlikhet och social rättvisa

Vänsterpartiets vision är ett samhälle där alla har samma möjligheter och rättigheter, samma frihet att forma sitt liv.

De senaste åren har makt och resurser flyttats från oss vanliga människor till samhällets rikaste. Ambitionerna i vården, trygghetssystemen och bostadsbyggande har sänkts. Det saknas framtidssatsningar på klimatomställning, infrastruktur och utbildning. Men det går inte att bygga ett samhälle utan ambitioner. Det håller inte att allt mer resurser styrs mot samhällets toppskikt.

Vänsterpartiets verkar för varje människas frigörelse. För oss handlar politik om att använda våra gemensamma resurser så att alla människor i Sverige kan växa och nå sin fulla potential. Idag skiljer sig människors livschanser sig åt beroende på var man bor, vilken skola man går i eller vad ens föräldrar har för yrke och utbildning. Förutsättningarna är också betydligt sämre för de som har en funktionsnedsättning eller annan etnisk bakgrund än svensk. Det är ingenting man kan styra själv, vilket gör att skillnaderna inte kan anses vara motiverade eller rättvisa.

Vår politik utgår från tanken att alla ska bidra efter förmåga och att samhället är till för alla, åt var och en efter behov. Oavsett om det rör klimat, arbetsmarknad, skola eller bostäder. Jämlikhetstanken genomsyrar hela det här handlingsprogrammet.

Feminism och jämställdhet

Vänsterpartiet är ett feministiskt parti. För oss måste jämställdhetsperspektivet alltid finnas med. Det spelar ingen roll om det rör bostäder, kultur och idrott eller anställningsvillkor. Alla kommunala frågor ska präglas av ett jämställdhetsperspektiv.

Vänsterpartiet vill införa jämställdhetsintegrering i Värmdö kommun. Det innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas i all politik som påverkar människors villkor, så att alla kvinnor och män, flickor och pojkar kan leva jämställda liv. Alla beslut inom den kommunala förvaltningen ska inkludera ett jämställdhetsperspektiv, inte minst frågor om rekrytering, löner och arbetssätt. Metoden används redan i många myndigheter med gott resultat.

Det här handlingsprogrammet är ett exempel på jämställdhetsintegrering. Inom samtliga politikområden har vi förslag som syftar till att främja jämställdheten, för att kvinnor ska få samma rättigheter och möjligheter som män. Lönerna och arbetsmiljön ska vara lika bra på kvinnodominerade arbetsplatser som där det mest jobbar män. Flickor och pojkar ska ha samma

möjlighet att delta i fritidsaktiviteter. Vänsterpartiet vill kommunen ska ta större ansvar för att våldsutsatta kvinnor ska få det stöd de behöver.

Vårt arbete för jämställdhet stannar inte vid kvinnors rättigheter, utan tar också sikte på andra föreställningar och normer som kan leda till att människor behandlas ojämlikt. Alla Värmdöbor ska vara trygga med att få ett bra bemötande, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet. Därför vill vi HBTQ-certifiera kommunens verksamheter. Det innebär att de anställda får utbildning om människors olikheter.

För att du lättare ska hitta våra jämställdhetsförslag i programmet har vi märkt dem med kvinnomärket ♀.

Klimat

Vänsterpartiet är ett parti på ekologisk grund. Det betyder att vi alltid är medvetna om sambandet mellan politiska beslut och dess effekter på klimatet.

Klimatkrisen är global, men lösningarna måste finnas på flera nivåer: Det internationella, nationella och lokala. Vänsterpartiet är aktiva på alla dessa arenor. Vi ingår i den gröna vänstern som bekämpar klimatförändringar på EU-nivå. Vi tar krafttag på den nationella arenan, där vi vill bygga ut järnvägen och den elektriska infrastrukturen i hela Sverige, skärpa kraven på de värsta klimatbovarna samt införa en grön omställningsfond för att fler företag ska ha möjlighet att ställa om. Vi är också det parti som vill göra mest för klimatomställningen i Värmdö kommun.

Vänsterpartiets förslag på grön omställning täcker hela kommunens verksamhet. En del har vi samlat under rubriken Miljö och hållbarhet. Men även infrastruktur, exempelvis i form av kollektivtrafik och infartsparkeringar, är viktiga för att minska utsläppen. Kollektivtrafiken måste bli billigare och bättre för att fler ska ställa bilen hemma. Värmdö kommun måste minska sina egna utsläpp och ställa höga krav på alla företag som levererar varor och tjänster till kommunens verksamheter.

För att du lättare ska hitta våra klimatförslag i programmet har vi märkt dem med en planta: .

Våra förslag

Arbetsmarknad och jobb

Politiken i korthet:

- Kompetenslyft för kommunens anställda
- Förbättra arbetsmiljön och inför 6 timmars arbetsdag i verksamheter som idag har många sjukskrivningar
- Sommarjobb till kommunens gymnasieungdomar
- Kommunal vikariepool

Vänsterpartiets utgångspunkt är att bra arbetsvillkor och en god arbetsmiljö leder till ökad kvalitet för kommunens invånare. Ingen ska behöva bli sjuk av att gå till jobbet. Därför behövs en genomlysning av hela kommunen för att förbättra arbetsmiljön. Med bättre arbetsvillkor minskar personalomsättningen, vilket gör att kommunen kan behålla kompetens. Det gör även att det lönar sig att erbjuda vidareutbildning av anställda. Dessutom minskar kostnaderna för vikarier.

Vänsterpartiet vill satsa på ett kompetenslyft i kommunens verksamheter. Alla anställda bör få kompetensutveckling på jobbet, med fokus på de som har kortast utbildning sedan tidigare. Det kan handla om fortbildning för olegitimerade lärare, kurser i tillgänglighet för offentliganställda, eller särskild språkundervisning för personal som inte pratar så bra svenska. För att öka kvaliteten i äldreomsorgens är den en av de sektorer som ska prioriteras.

♀ Vänsterpartiet vill införa en arbetstidsförkortning i kommunala verksamheter med hög arbetsbelastning och sjukskrivningstal. Arbetsmiljöproblemen drabbar kvinnor i högre utsträckning än män. De senaste åren har sjukfrånvaron i kommunen ökat bland kvinnor samtidigt som den har minskat bland männen. Därför behöver kommunen prioritera arbetsmiljön i kvinnodominerade verksamheter, inte minst socialtjänsten och äldreomsorgen. Som ett led i detta vill vi successivt införa 6 timmars arbetsdag i kommunen.

För att fler ska få in en fot på arbetsmarknaden är det första jobbet viktigt. Vi vill att Värmdö i likhet med många andra kommuner ska erbjuda sommarjobb till gymnasieungdomar. Det är en värdefull erfarenhet som även ökar chanserna att få jobb efter studierna.

🌱 Genom att skapa fler arbetsplatser i Värmdö kan vi minska pendlandet och stärka lokalsamhället. Många värmdöbor ansvarar för sin egen arbetsplats. Det handlar både om egenföretagare och anställda som jobbar mycket på distans. Därför måste det finnas tillgång till kontorshotell eller andra små lokaler, främst i Gustavsberg men också i andra delar av kommunen.

Bostäder

Politiken i korthet:

- Ställ krav om minskad klimatpåverkan vid nybyggnation
- Bygg 500 hyresrätter om året
- Koncentrera större byggprojekt till tätorter med bra bussförbindelser

Bostaden är en speciell plats för oss människor. I bostaden utspelar sig en stor del av en människas liv och här finns vårt hem. Bostadspolitiken ska bidra till trygghet och hög livskvalitet.

Vänsterpartiet är det enda parti som står upp för att alla människor ska ha möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader. Andra partier lägger över ansvaret på privata aktörer och marknadskrafter. Men under 30 år har bostadsbyggandet inte hållit jämna steg med befolkningsutvecklingen och hyrorna i nybyggda bostäder är för dyra. Marknaden klarar inte att lösa bostadsbristen på egen hand.

Bygg- och fastighetssektorn står för en femtedel av Sveriges koldioxidutsläpp. En stor del av utsläppen kommer från själva bostadsbyggandet i form av material och transporter. En del kommer också från uppvärmning och löpande underhåll. Kommunen har ett ansvar att ställa klimatkrav i samband med nya byggprojekt. När kommunen överlåter mark för bebyggande måste det alltid finnas krav på hållbarhetsanpassningar. Bostadsbyggandet ska också koncentreras till kollektivtrafiknära lägen för att minska bilberoendet.

Vi vill bygga 500 bostäder om året i Värmdö så länge vi har bostadsbrist. Vi vill utveckla bostadsområden med blandad bebyggelse, med kvaliteter för såväl ungdomar som barnfamiljer och pensionärer. Det ska bland annat ske genom ett tydligt ägardirektiv till det kommunala bostadsbolaget Värmdö Bostäder. För att ytterligare stimulera bostadsbyggandet vill vi införa ett kommunalt investeringsstöd. Det har i perioder funnits ett statligt investeringsstöd för bostäder, men det har blivit en stridsfråga i riksdagen och stödets framtid är osäker. Som komplement vill vi därför skapa ett kommunalt stöd som ska bidra till förutsebarheten och uppmuntra till klimatsmarta bostäder med låga hyror. Stödet ska inte vara ett rent bidrag utan åtminstone delvis förmånliga lån till de som bygger. En förutsättning för att få stödet ska vara att bostäderna byggs nära kollektivtrafik, för att inte överbelasta infrastrukturen.

Tillgången till bostäder är ofta avgörande för den som vill separera från sin partner, särskilt när det finns barn med i bilden. Det är oftast kvinnor som hamnar i kläm när det inte funkar. När båda kan bo kvar i samma område minskar risken att den enda föräldern, oftast mamman, tar på sig en orimligt stor del av vårdnaden. Det måste gå att få en hyresrätt i fler delar av kommunen, bland annat genom att ge värmdöbor förtur till en viss andel av de hyresrätter som förmedlas. Men i andra fall är det mer akut, det kan handla om att lämna en våldsam partner och skydda både sig själv och barnen. Då måste det gå att flytta längre bort. Därför vill vi stärka samarbetet med andra kommuner för att skapa snabbare förtur till bostäder för våldsutsatta kvinnor.

Det behövs samtidigt en del hyresrätter utanför tätorterna. För att främja en livskraftig skärgård vill Vänsterpartiet bygga hyresbostäder på de större öarna. På fastlandet är det viktigt att förebygga segregation och därför vill vi att Värmdö bostäder får i uppdrag att på sikt förvärva lämpliga fastigheter i villaområden och ombilda till hyreslägenheter för 2 till 4 hushåll. Detta är ett komplement till det bostadsbyggande som sker på tidigare outnyttjad mark.

Nyanlända invandrare är en grupp som är särskilt hårt drabbad av bostadsbrist, på grund av att de ofta har låga inkomster och kort kötid. Kommunen är idag skyldiga att erbjuda en bostad till nyanlända under den första tiden, men när den tiden har gått så är risken stor att de har svårt att hitta en egen bostad. Det händer att nyanlända som har fått jobb och etablerat sig i kommunen, tvingas flytta långt bort och slits upp från sitt nya sammanhang. Det försvårar en fungerande integration. Därför vill Vänsterpartiet att kommunen ska fortsätta ta ansvar för nyanländas boende även när övriga etableringsinsatser tagit slut.

Förskola och skola

Politiken i korthet:

- Mer resurser till skolan
- Utveckla de små skolorna
- Sätt stopp för marknadsskolans vinstjakt
- Minskat antal barn per grupp i förskola och skola

Vänsterpartiet vill skapa en jämlik och sammanhållen skola. Förskolan och skolan ska lägga grunden för ett liv med möjligheter, inte återskapa och förstärka skillnader. Förskolan och skolan är helt avgörande för vilka möjligheter en människa har i livet. Skolans finansiering har under lång tid minskat, vilket gör det svårt att upprätthålla kvaliteten. För Vänsterpartiet är det en viktig prioritering att resurserna kan återställas. En grundförutsättning för bra utbildning är att det finns skickliga lärare och annan personal, hög lärartäthet, bra läromedel och goda pedagogiska miljöer. De som jobbat länge i kommunen halkar efter lönemässigt. En god kompetensförsörjning och anställningskontinuitet kräver rättvisa löner.

Marknadsskolan är ett misslyckande som har skapat mycket oreda i Värmdös skolor. Skolkoncerner kan starta nya skolor även om det inte finns ett behov av fler skolplaster. För varje elev som byter skola följer elevpengen med till den nya skolan. Det leder till att de kommunala skolorna får tomma skolbänkar och lägre intäkter, trots att kostnaderna för lokaler och lärare förblir desamma. Vänsterpartiet anser att skolsystemet bör göras om i grunden för att råda bot på de här effekterna. Men tills en skolreform har blivit verklighet, behöver vi lokala lösningar som lindrar systemets negativa effekter. Som ett led i det vill vi utreda en lokal resursfördelningsmodell där skolor får betalt för antal klasser, inte antalet elever. Det skulle innebära att kommunala skolor inte drabbas lika hårt varje gång elever byter skola. Vi vill också ha en mer differentierad skolpeng, så att pengarna fördelas utifrån barnens behov av stöd. För att resurserna ska komma till nytta där de behövs, vill vi förhindra att fler vinstdrivna skolor etablerar sig i kommunen.

Vi vill också satsa på att utveckla kommunens befintliga skolor och förskolor. För att elever ska uppleva trygghet är det viktigt med kontinuitet och god kontakt med lärarna. Genom högre lärartäthet och bättre arbetsvillkor kan personalomsättningen minska och långsiktigheten öka. Det gäller inte minst de mindre skolorna, där elevunderlaget kan förändras mycket från år till år. För att skapa långsiktiga förutsättningar måste kommunen tydligt markera att de små skolorna

behövs, även om klasserna kan bli mindre vissa år. Närhetsprincipen ska gälla, för att minimera risken att barn måste resa långa sträckor till förskolan eller skolan. Kommunens förskolor ska ha full behovstäckning, så att alla barn får förskoleplats när de behöver den.

♀ Skolan ska vara en plats för flickor lika mycket som för pojkar. Undervisningen bör syfta till att stärka flickor på områden där pojkar ofta tar mer plats, exempelvis genom undervisning i feministiskt självförsvar eller genom att prata om härskartekniker och hur de kan bemötas. Vänsterpartiet vill även att alla skolor ska erbjuda gratis mensskydd och ha menssäkrade toaletter.

Skolan ska fungera för alla barn. Vänsterpartiet vill vi satsa på ett kompetenslyft kring funktionsnedsättning, som innebär att det ska finnas kunskap om funktionsnedsättning på alla kommunens skolor. Det bör också finnas åtminstone en skolenhet i kommunen som erbjuder särskilt stöd, särskilt utbildad personal och anpassade miljöer för de barn som har svårt att fungera i andra skolor. Därför vill vi att Kullsvedsskolan, som är Värmdös grundsärskola, ska utvecklas. Föräldrarnas kunskaper ska bättre tas tillvara.

Vänsterpartiet vill att fler värmdöbor slutför gymnasiet. Värmdös kommunala gymnasieskola bör i högre grad anpassas till de lokala förutsättningarna. Dels handlar det om att erbjuda gymnasieutbildning som knyter an till kommunens särprägel, med traditionen av konsthantverk och sjöfart. Dels handlar det om att öka det generella utbudet av gymnasieutbildningar i Värmdö, så att elever inte ska behöva pendla till andra kommuner för att gå de program de vill.

Det är en demokratisk rättighet att kunna utöva lokalt inflytande. Ändå upplever många ungdomar att det är svårt att påverka den egna situationen. Därför har elevinflytandet en viktig roll, där elever själva kan organisera sig i demokratiskt uppbyggda elevråd eller elevkårer. Det behöver även finnas bättre strukturer för ungas inflytande i frågor som inte direkt rör skolan, exempelvis frågor som påverkar närområdet eller hela kommunen.

Kultur och fritid

Politiken i korthet:

- Skapa ett ambitiöst kulturhus med plats för fler olika verksamheter
- Avgiftsfri kulturskola för alla barn och ungdomar
- Stärk läsfrämjandet genom biblioteken

Kultur och fritid är en av Värmdös största styrkor. Konsthantverket gör Gustavsberg till ett nav för kultur och turism. Det vackra landskapet lockar till friluftsliv, både på fastlandet och i skärgården. Den stora mängden besökare bidrar till kulturlivet och för många är det en viktig inkomstkälla.

Värmdös kultur har tyvärr varit hårt ansatt på senare år. Högerpartierna har sålt ut viktiga kulturlokaler, lagt ner Gustavsbergs konsthall och dragit in resurser för föreningslivet. Samtidigt har coronapandemin gjort att biljettintäkterna minskat och en del verksamheter fick stänga ner. Under de kommande åren är det helt nödvändigt att bygga upp nya arenor för fritt

kulturutövande. Vi vill att kommunen ska investera i ett nytt kulturhus, som inrymmer många olika verksamheter. Det ska stärka samarbeten mellan kulturutövare och institutioner som redan finns i kommunen. Samtidigt ska det underlätta för nya aktörer att etablera sig. För att kulturlivet ska bli en självklar del av värmdöbornas vardag vill vi införa avgiftsfri kulturskola för alla barn och ungdomar.

Biblioteken är en underutnyttjad kraft som finns på flera platser i kommunen. Biblioteken bidrar till läsning och andra kulturupplevelser, och gör att fler kan ta del av det svåröverskådliga och till stor del digitala informationsflödet i dagens samhälle. Läsningen har länge minskat i befolkningen. Barn som läser på fritiden klarar sig betydligt bättre i skolan. Därför är det viktigt att främja läsandet i fler sammanhang. Vi vill att biblioteken ska få utökade resurser för att ha bättre möjligheter arbeta med läsfrämjande insatser, särskilt gentemot barn och unga. Samtidigt anser vi att biblioteken en demokratifrämjande roll som förutsätter frihet från politisk detaljstyrning av verksamheten. Förutom kommunens egna verksamheter, vill vi stärka samarbetet med bokbåten som drivs av region Stockholm för att öka närvaron i skärgården.

 Vänsterpartiet vill att bidragen till kultur, idrott, föreningsliv och folkbildning ska vara jämställda. Det innebär bland annat att kommunen ska fördela lika mycket resurser till pojkar och flickors kultur och idrott. För att göra det krävs en kartläggning av hur resurserna till kultur- och idrottsföreningar fördelas idag. Det är viktigt med ett fritt kulturliv utan detaljstyrning. Därför ska det finnas utrymme för föreningarna att själva formulera hur de ska bidra till ökad jämställdhet. Föreningslivet i hela dess bredd ska värnas.

För att idrottsföreningar ska kunna bedriva en bra verksamhet behöver kommunens idrottsanläggningar vara tillgängliga och i gott skick. Kommunen behöver investera i anläggningar och sköta underhållet för att främja olika idrotter, framförallt för barn och unga. Anläggningarna för isssport i Gustavsberg bör moderniseras, samtidigt som kostnaden för föreningarna hålls på en rimlig nivå.

 Alla har rätt till en meningsfull semester. Samtidigt behöver antalet långa flygresor minska. Därför är det viktigt att främja turism i Sverige, särskilt i kommuner som Värmdö som har nära till friluftsliv och natur. På sommaren är det trångt på Värmdös badstränder. Kommunen bör utreda möjligheten att öppna fler badstränder, för att minska trängseln och bidra till en hållbar turism. Båtlivet behöver goda förutsättningar, med god tillgång till varv och bryggplatser, naturhamnar och gästhamnar, samt välfungerande båtbottentvättar och toatömningsstationer. För de som inte har tillgång till egen båt måste det finnas alternativ för att ta sig till fler platser i skärgården. Cykel- och vandringsleder behöver fortsätta att utvecklas både på fastlandet och med båtar mellan öarna.

Eftersom vi är en skärgårdskommun är det särskilt viktigt att alla lär sig att simma. Vi vill införa en simgaranti, som innebär att de barn som inte lärt sig simma under skolans första år ska erbjudas avgiftsfri simskola.

Miljö och hållbar utveckling

Politiken i korthet:

- En koldioxidbudget med konkreta åtgärder och ambitiösa mål
- Främja nya hållbara energikällor som solenergi, vindkraft och vågkraft
- Stoppa giftutsläppen i Värmdös vatten

 Alla måste hjälpas åt om vi som samhälle ska klara klimatomställningen. Värmdö kommun har hittills haft för låga ambitioner och ändå inte lyckas nå sina egna mål. Därför vill Vänsterpartiet att kommunen ska ha en ny koldioxidbudget som anger mål för hur mycket utsläppen ska minska och konkreta åtgärder för att nå dit. Det bör både finnas mål för kommunens egen verksamhet och för andra aktörer i kommunen. För att underlätta för hushåll och lokala företag att minska sina utsläpp, bör kommunen dessutom erbjuda energirådgivning, exempelvis till de som bygger om eller nytt.

 Energiförsörjningen är en ödesfråga när samhället elektrifieras. Vänsterpartiet vill investera mer i solpaneler i anslutning till kommunens egna fastigheter. Värmdö har stor potential för våg- och vindkraft, inte minst utanför skärgården. Vänsterpartiet anser att kommunen bör verka för att fler hållbara energikällor etableras. Ett villkor är dock att det marina livet inte kommer till skada.

I takt med att fler bor i lägenhet har andelen värmdöbor som har tillgång till egen trädgård minskat. Därför vill Vänsterpartiet öka antalet koloniträdgårdar. Koloniträdgårdar främjar egenproducerad mat som leder till minskade livsmedelsrelaterade utsläpp. Det kan dessutom ge många ett meningsfullt socialt sammanhang i närområdet.

Värmdös vattendrag ska vara fria från tungmetaller och andra skadliga ämnen. Det förekommer i kommunen att förorenat vatten från bergkrossar, Gustavsbergsfabrikens gamla porslinsdeponi och från överbelastade avloppspumpar rinner ut i våra vatten. Kommunen bör prioritera att stoppa utsläppen och sanera de vattendrag som redan är förgiftade. Enskilda vatten- och avloppslösningar med kapacitet bara för fritidsboende tas nu i anspråk av permanentboende. Det leder till ökad saltvatteninträngning och övergödning av grund- och ytvatten. Utbyggnaden av det kommunala vatten- och avloppsnätet måste accelerera. Där detta är svårt kan kollektiva lokala lösningar användas. Strandskyddet är viktigt för strändernas djur- och växtliv och för allas rätt till vår unika skärgård. Det får endast brytas av verksamheter som behövs för en levande skärgård.

Klimatomställningen måste omfatta hela samhället och många av våra förslag finns i andra delar av det här programmet. Du hittar dem enkelt eftersom de är märkta med symbolen .

Socialt stöd

Politiken i korthet:

- Ökad personaltäthet i socialtjänsten
- Stärkt finansiering till kvinnojourerna
- Full rätt till insatser enligt LSS

Socialtjänsten ger stöd åt samhällets svagaste och mest utsatta. För att kunna ge det stöd som behövs måste villkoren för de anställda i socialtjänsten stärkas. Under mandatperioden 2019–2022 har socialtjänsten upplevt nedskärningar. Konsekvensen har blivit en ohållbar arbetsmiljö, hög personalomsättning och en kompetensflykt från kommunen. Det finns en stor risk att problem inte fångas upp i tid. Risken ökar för att barn och unga ska utsättas för våld i hemmet eller komma i kontakt med missbruk. Vänsterpartiet vill öka resurserna så att socialtjänsten kan anställa fler, och erbjuda mer tid och kompetensutveckling så att anställda ska kunna göra ett bra jobb och stanna kvar i verksamheten.

Vi behöver ta tag i oroväckande beteenden hos barn så tidigt som möjligt för att förebygga stök, utslagning, missbruk, psykisk sjukdom och kriminalitet. Kompetensen finns hos socialtjänsten, men resurserna räcker inte till. Socialtjänsten behöver här samarbeta med förskola och skola, med föräldrar, fritidsgårdar och föreningsliv. Ju tidigare insatser, ju mindre blir problemen. Slitaget på människorna och samhället kan minimeras.

♀ Kommunen bör utveckla sitt våldsförebyggande arbete och sin verksamhet för våldsutsatta kvinnor. För de kvinnor som av olika anledningar inte vill kontakta socialtjänsten, måste det finnas alternativ. Vi vill öka anslagen till Kvinnojouren Nacka Värmdö.

Vänsterpartiet vill öka resurserna för att funktionshindrade ska kunna leva som andra. Alla kommuner är skyldiga att erbjuda hjälp enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), men Värmdö kommun har försummat sina skyldigheter. Det leder till att Värmdö förlorar tiotals miljoner kronor varje år i det kommunala utjämningsystemet för LSS. Om kommunen hade skärpt ambitionerna skulle dessa resurser istället kunna användas för att förbättra livskvaliteten för de som har rätt till särskilt stöd. Vi vill slopa de nuvarande kommunala begränsningarna och bli mer rättssäkra i bedömningen av rätt till stöd enligt LSS. För att förbättra kontakten med den enskilda, bör alla som får stöd genom LSS eller Socialtjänstlagen få en egen handläggare att ha kontakt med över tid. Kommunen behöver stärka dialogen mellan socialtjänst, skola och Värmdös funktionshinderråd för att kommunen ska kunna göra rätt prioriteringar. Personalen måste ha kunskap om de olika funktionsnedsättningar de kan tänkas möta. För att dialogen ska bli meningsfull måste det finnas handlingsutrymme inom både socialtjänst och skola, vilket förutsätter att personalen faktiskt har tid att utveckla sina arbetssätt. Det är inte minst viktigt med kompetenshöjning för de som jobbar med funktionshinder inom kommunen.

Trafik och infrastruktur

Politiken i korthet:

- Avgiftsfri kollektivtrafik
- Ökad turtäthet på bussarna
- Snabbare utbyggnad av gång- och cykelvägar

♀ En jämställd samhällsplanering handlar om att bygga för alla trafikslag. Män åker mer bil än kvinnor. Kvinnor reser oftare kollektivt eller kortare sträckor som går att promenera eller cykla. Det innebär att män gynnas och kvinnor missgynnas om planeringen hela tiden utgår ifrån bilen.

Vänsterpartiet vill skapa en så effektiv infrastruktur som möjligt där fler trafikslag har en naturlig plats. Det gynnar alla.

 Kollektivtrafiken är viktigt för att minska utsläppen och bilköerna. I varje bil är det ofta bara en eller två personer medan de flesta bussar rymmer över 50 sittplatser. Det leder till betydligt lägre koldioxidutsläpp. Även de som är beroende av bilen gynnas när andra väljer att åka kollektivt, eftersom det minskar köerna. Men för att fler ska välja att ta bussen måste det bli enklare och billigare. Vänsterpartiet på regional nivå verkar för billigare SL-kort och på sikt nolltaxa i kollektivtrafiken. I Värmdö vill vi öka bekvämligheten genom att öka turtätheten och därigenom minska trängseln. Vi vill också bygga ut infartsparkeringarna längs med busslinjerna längre ut i kommunen, för de som pendlar till andra kommuner. Fler bostäder ska byggas i kollektivtrafikkära läge för att minska bilberoendet.

Utbyggnaden av cykelbanor behöver snabbas upp. Sammanhängande gång- och cykelbanor av god standard ska förena kommundelarna. Det är särskilt viktigt att bygga fler säkra cykelbanor i anslutning till skolor, för att fler barn ska kunna färdas till skolan på egen hand. Fler busshållplatser bör ha väderskyddade cykelparkeringar för dem som vill fortsätta resan med kollektivtrafik.

 Många värmdöbor är beroende av bilen som arbetsredskap eller bor långt ifrån närmsta busshållplats. Därför går det inte att helt avskaffa privatbilismen. För att minska utsläppen behöver andelen elbilar öka. Vänsterpartiet vill bygga fler laddstationer och anordna en kommunal elbilspool. Alla fordon som ägs eller används av kommunen bör drivas av förnybara bränslen.

Äldreomsorg

Politiken i korthet:

- Ökad personaltäthet och kontinuitet i hemtjänst och på äldreboenden
- Mer äldreomsorg i kommunal regi
- Särskild kompetensutveckling för äldreomsorgens personal

Vänsterpartiet vill att den kommunala äldreomsorgen ska utvecklas och byggas ut. Alla äldre i Värmdö ska kunna välja hemtjänst och serviceboenden i kommunal regi. För många äldre är omsorgen en fråga om integritet. Därför ska ingen vara utelämnad till vinstdrivande aktörer där det saknas insyn och demokratisk kontroll. Kommunen är alltid ytterst ansvarig för att äldreomsorgen fungerar och kan inte frånsäga sig det ansvaret. Biståndsbedömningen till särskilda boenden behöver bli mer generös. Köerna till trygghetsboenden måste bli kortare och hyrorna ska hållas nere.

Arbetsbelastningen inom äldreomsorgen är hög och arbetsmiljön är ofta bristfällig. Personalen har inte tillräckligt mycket tid för de äldre. Hjälpen blir ofta skyndsam och mekanisk. Det finns inte tid att hjälpa de äldre att komma utomhus eller ägna sig åt meningsfulla aktiviteter och möten. Problemet finns inom både hemtjänsten och på serviceboenden. De bristfälliga arbetsvillkoren leder också till fler uppsägningar och högre personalomsättning. Det gör att värdefull kompetens

försvinner och det uppstår oro bland de äldre. För att råda bor på detta vill Vänsterpartiet öka personaltätheten inom äldreomsorgen. Vi vill också skapa mer regelbundna scheman så att de äldre möter personal de känner igen. Vi vill införa en personalpool med fast anställd personal. Heltid ska vara norm för de anställda, men med möjlighet till deltid. Ingen ska behöva jobba delade turer.

♀ För att höja kvaliteten och minska personalomsättningen vill Vänsterpartiet satsa särskilt på kompetensutveckling i äldreomsorgen. För en del handlar det om utbildning inom vård, exempelvis för att få en formell utbildning till undersköterska. För andra handlar det om språkutbildning så att kommunikationen med de äldre ska bli bättre. Äldreomsorgen utgörs av kvinnodominerade arbetsplatser, därför har kompetenslyftet en positiv effekt för kvinnor. Satsningen ska ske som en del av ett bredare kompetenslyft inom kommunen.

En del äldre avstår från att flytta till äldreboende med sin partner, eftersom det finns en oro för att partnern inte får bo kvar om den andra går bort. De äldre tvingas att välja mellan att bo kvar i hemmet och avstå nödvändig hjälp, eller att flytta till boendet ensam. För många blir det smärtsamt att inte kunna leva med sin partner, men samtidigt kan det finnas ett behov av service. Därför vill Vänsterpartiet införa en rätt att bo kvar på boendet om partnern går bort.